

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

15 februari 2008

GEDACHTEWISSELING
Zending van de minister van
Ontwikkelingssamenwerking in de
Regio van de Grote Meren
(17 – 21 januari 2008)

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **André FLAHAUT**

INHOUD

- I. Verslag van de heer Charles Michel, minister van Ontwikkelingssamenwerking over zijn missie in de streek van de Grote Meren 3
- II. Vragen en opmerkingen van de leden 7
- III. Antwoorden van de minister 11

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

15 février 2008

ÉCHANGE DE VUES
Mission du ministre de la Coopération
au Développement
dans la région des Grands Lacs
(17 – 21 janvier 2008)

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES RELATIONS EXTÉRIEURES
PAR
M. **André FLAHAUT**

SOMMAIRE

- I. Rapport de M. Charles Michel, ministre de la Coopération au Développement, sur sa mission dans la Région des Grands Lacs. 3
- II. Questions et observations des membres 7
- III. Réponses du ministre 11

Samenstelling van de commissie op datum van indiening van het verslag /

Composition de la commission à la date de dépôt du rapport

Voorzitter/Président: Hilde Vautmans

A. Vaste leden/ Titulaires:

CD&V-NV-A	Bart De Wever, Roel Deseyn, Nathalie Muylle, Herman Van Rompuy
MR	Jean-Luc Crucke, François-Xavier de Donnea, Daniel Ducarme
PS	André Flahaut, Patrick Moriau
Open Vld	Herman De Croo, Hilde Vautmans
VB	Alexandra Colen, Francis Van den Eynde
sp.a-spirit	Bruno Tuybens, Dirk Van der Maelen
Ecolo-Groen!	Wouter De Vriendt
cdH	Christian Brotcorne

B. Plaatsvervangers/ Suppléants:

Luc Goutry, Jan Jambon, Gerald Kindermans, Stefaan Vercamer, Hilâl Yalçın
François Bellot, Corinne De Permentier, Pierre-Yves Jeholet, Olivier Maingain
Guy Coëme, Jean Cornil, Jean-Marc Delizée
Katia della Faille de Leverghem, Willem- Frederik Schiltz, Geert Versnick
Rita De Bont, Peter Logghe, Bruno Valkeniers
Hans Bonte, Maya Detiège
Meyrem Almaci, Juliette Boulet
Véronique Salvi, Brigitte Wiaux

C. Niet-stemgerechtigd lid/Membre sans voix délibérative:

LDD	Martine De Maght
-----	------------------

cdH	:	centre démocrate Humaniste
CD&V-N-VA	:	Christen-Democratisch en Vlaams/Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
FN	:	Front National
LDD	:	Lijst Dedecker
MR	:	Mouvement Réformateur
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
PS	:	Parti Socialiste
sp.a - spirit	:	Socialistische partij anders - sociaal, progressief, internationaal, regionalistisch, integraal-democratisch, toekomstgericht.
VB	:	Vlaams Belang

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :		Abréviations dans la numérotation des publications :	
DOC 52 0000/000 :	Parlementair document van de 52 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 52 0000/000 :	Document parlementaire de la 52 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA :	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA :	Questions et Réponses écrites
CRIV :	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)	CRIV :	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV :	Beknopt Verslag (blauwe kaft)	CRABV :	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV :	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)	CRIV :	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN :	Plenum	PLEN :	Séance plénière
COM :	Commissievergadering	COM :	Réunion de commission
MOT :	moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT :	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :

Natieplein 2

1008 Brussel

Tel. : 02/ 549 81 60

Fax : 02/549 82 74

www.deKamer.be

e-mail : publicaties@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :

Place de la Nation 2

1008 Bruxelles

Tél. : 02/ 549 81 60

Fax : 02/549 82 74

www.laChambre.be

e-mail : publications@laChambre.be

DAMES EN HEREN,

Op 30 januari 2008 heeft de heer Charles Michel, minister van Ontwikkelingssamenwerking, bij uw commissie verslag uitgebracht over zijn zopas volbrachte zending aan de Regio van de Grote Meren. Over dat verslag werd een gedachtewisseling gehouden.

Met toepassing van artikel 32 van het Reglement van de Kamer werd besloten over die bespreking verslag uit te brengen in de vorm van een parlementair document.

I. — VERSLAG VAN MINISTER VAN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING CHARLES MICHEL OVER ZIJN ZENDING IN DE REGIO VAN DE GROTE MEREN

Van 17 tot 21 januari 2008 was de minister op zending in de Regio van de Grote Meren. Bij die gelegenheid heeft hij de Democratische Republiek Congo, Uganda en Rwanda bezocht.

Zijn bezoek aan de Regio van de Grote Meren, met de DRC als belangrijkste bestemming, had een tweeledig doel.

In eerste instantie wilde hij de eerste persoonlijke contacten leggen met zowel de lokale overheden als de plaatselijke betrokkenen bij ontwikkelingssamenwerking.

In tweede instantie wilde hij er zich niet alleen met die ontmoetingen, maar ook met bezoeken in het veld, zelf van vergewissen (in zekere zin aanvoelen) welke verschillende situaties en vraagstukken aan de orde zijn.

I. Democratische Republiek Congo

1. In Kinshasa had de minister bilaterale gesprekken met de volgende ministers: de minister van Staat belast met Landbouw en Plattelandsontwikkeling, de heer Nzanga Mobutu, alsmede de minister van het Plan, de heer Olivier Kamitatu.

2. Hij had eveneens gedachtewisselingen met de volgende ministers en autoriteiten: de minister verbonden aan de Eerste Minister, de minister van Volksgezondheid, de minister van Financiën, de minister van Nationale Defensie, de minister van Justitie, de minister van Begroting, de minister van Milieu, Natuurbescherming en Toerisme (aan wie hij zijn voornemen heeft aangekondigd in maart een klimaatconferentie te houden waarop hij is uitgenodigd), de minister van Industrie

MESDAMES, MESSIEURS,

Le 30 janvier 2008, M. Charles Michel, ministre de la Coopération au Développement, a fait rapport à votre commission sur la mission qu'il venait d'effectuer dans la région des Grands Lacs. Ce rapport a donné lieu à un échange de vues.

En application de l'article 32 du Règlement de la Chambre, il a été décidé de faire rapport de cette discussion sous la forme d'un document parlementaire.

I. — RAPPORT DE M. CHARLES MICHEL, MINISTRE DE LA COOPÉRATION AU DÉVELOPPEMENT, SUR SA MISSION DANS LA RÉGION DES GRANDS LACS

Le ministre a effectué une mission du 17 au 21 janvier 2008 dans la Région des Grands Lacs. A cette occasion, il s'est rendu en République démocratique du Congo, en Ouganda et au Rwanda.

Sa visite dans la région des Grands Lacs, en ce compris son important volet RDC, avait un double objectif:

– primo, lui permettre de nouer les premiers contacts personnels, tant avec les autorités locales qu'avec les acteurs locaux de la coopération au développement;

– secundo, il voulait, par ces rencontres mais aussi grâce à des visites de terrain, pouvoir se rendre compte par lui-même des différentes situations et problématiques.

I. République Démocratique du Congo

1. A Kinshasa, le ministre a eu des entretiens particuliers avec les ministres suivants: le ministre d'Etat en charge de l'Agriculture et du Développement rural, M. Nzanga Mobutu, et le ministre du Plan, M. Olivier Kamitatu.

2. Il a aussi eu des échanges avec les ministres et autorités suivantes: le ministre près le Premier ministre, le ministre de la Santé Publique, le ministre des Finances, le ministre de la Défense, le ministre de la Justice, le ministre du Budget, le ministre de l'Environnement, des Forêts et du Tourisme (à qui il a annoncé son intention d'organiser en mars une conférence sur le climat à laquelle il l'a invité), le ministre de l'Industrie et des PME, le ministre des Affaires sociales et humanitaires et les

en KMO's, de minister van Sociale Zaken, Humanitaire Acties en Nationale Solidariteit alsook de viceministers van Buitenlandse Zaken, Binnenlandse Zaken en Plattelandsontwikkeling.

3. Hij heeft verscheidene projecten bezocht die worden gefinancierd met de Belgische ontwikkelingssamenwerking en die worden uitgevoerd door de BTC. Hij heeft de relevantie, alsmede de zichtbare en reële impact ervan op de bevolking kunnen beoordelen, met name door het herstellen van basisinfrastructuur en door het creëren van werkgelegenheid voor een belangrijk aantal inwoners van de betrokken gemeenten en plaatsen.

4. Ook leden van de FEC (*Fédération des Entreprises du Congo*) en van de CCBC (*Chambre de Commerce Belgo-Congolaise*) hebben hem gesproken en verklaard bereid te zijn verder te werken in de DRC ondanks de moeilijkheden die zij voortdurend ondervinden in de zakenwereld.

5. In Goma had hij een hartelijk onderhoud met de president van de Republiek, en had hij eveneens succesvolle gesprekken met de heer Mbusa Nyamisi, de minister van Buitenlandse Zaken en Internationale Samenwerking die hem de hele dag heeft vergezeld, de voorzitter van de Conferentie voor Vrede, Veiligheid en Ontwikkeling van de Kivu's, de voorzitter van de RCD, alsmede ex vicepresident van de Republiek Azarias Ruberwa.

6. Hij is naar een kamp voor politieke vluchtelingen gereisd, dat gelegen is op luttele kilometers van de door de gewapende groeperingen gecontroleerde zones. Hij wilde zich er vergewissen van de omvang van het menselijk drama dat zich in die regio afspeelt; voorts heeft hij er diverse projecten of lokale initiatieven bezocht die ertoe strekken kwetsbare personen op te vangen.

De minister onthoudt een aantal erg positieve punten, bijvoorbeeld dat heel veel betrokkenen op het terrein vaak in erg moeilijke of zelfs gevaarlijke omstandigheden werk maken van betere leefomstandigheden (of misschien is «overlevingsomstandigheden» een betere omschrijving) van bijzonder kwetsbare bevolkingsgroepen, die op sommige plaatsen het slachtoffer worden van de afgrijselijkste wreedheden.

Zowel bij de nationale als de lokale overheden heeft hij de bereidheid ontwaard de sleur te doorbreken, hun lot in handen te nemen en vooruitgang te boeken. Een en ander is niet mogelijk zonder wederopbouw of verzoening (dat laatste is het doel van de Conferentie voor Vrede, Veiligheid en Ontwikkeling van de Kivu's).

vice-ministres des Affaires étrangères, de l'Intérieur et du Développement rural.

3. Il a visité plusieurs projets financés par la Coopération et mis en œuvre par la CTB et en a apprécié à la fois la pertinence et l'impact visible et réel pour la population, grâce aux infrastructures réalisées et aussi via la mise au travail rémunéré d'un nombre important d'habitants des communes et localités concernées.

4. Des membres de la FEC (*Fédération des Entreprises du Congo*) et de la CCBC (*Chambre de Commerce Belgo-Congolaise*) se sont aussi entretenus avec lui et lui ont fait part de leur disponibilité à continuer à travailler en RDC, tout en soulignant les difficultés persistantes rencontrées sur le plan du climat des affaires.

5. A Goma, il a eu un entretien très cordial avec le Président de la République et il a aussi eu des échanges fructueux avec M. Mbusa Nyamisi, le ministre des Affaires étrangères et de la Coopération internationale, qui l'a accompagné toute la journée, le président de l'Assemblée nationale M. Vital Kamerhe, l'abbé Malu Malu, président de la Conférence pour la Paix, la Sécurité et le Développement des Kivu, et le président du RCD et ex-vice-Président de la République M. Azarias Ruberwa.

6. Il s'est rendu dans un camp de personnes déplacées, situé à quelques kilomètres à peine des zones contrôlées par des groupes armés, afin d'y prendre la mesure de l'ampleur du drame humain qui se joue dans cette région et il a aussi visité divers projets ou initiatives locales qui visent à la prise en charge des personnes fragilisées.

Il retient un certain nombre d'éléments très positifs, comme l'engagement sur le terrain de très nombreux acteurs qui travaillent, parfois dans des conditions très difficiles, voire dangereuses, à l'amélioration des conditions de vie, pour ne pas dire de survie, de populations extrêmement fragiles, victimes en certains endroits des pires atrocités.

Il a perçu aussi, auprès des autorités nationales comme locales, la volonté de sortir de l'ornière, de prendre leur destin en main et d'avancer. Cela passe par la reconstruction mais aussi, et c'est le sens de la Conférence des Kivu, par la réconciliation.

Het is een eufemisme aan te geven dat in de DRC veel werk aan de winkel is om het land er bovenop te helpen. Het is een *understatement* te stellen dat nog tal van hindernissen bestaan, zoals de aanwezigheid van gewapende groeperingen die de bevolking afpersen en die zich te buiten gaan aan haast ondraaglijk gruwelijke seksuele geweldplegingen die alle begripsvermogen te boven gaan.

Zoals hierboven aangegeven, heeft de minister ook kunnen constateren dat talrijke, weliswaar bescheiden maar doeltreffende, lokale initiatieven werden genomen om te proberen die uitdagingen het hoofd te bieden door toekomstperspectieven te bieden aan mensen die men zelfs van hun menselijke waardigheid heeft willen beroven.

7. Ter gelegenheid van zijn verblijf in de DRC heeft hij met de minister van het Plan een ontwerpovereenkomst kunnen ondertekenen over de *Gateway Development Foundation*, dat het Ministerie van het Plan de mogelijkheid moet bieden te beschikken over een krachtig instrument voor het beheer van de internationale hulpverlening, hetgeen tegemoetkomt aan de Verklaring van Parijs.

8. Nog altijd in Goma heeft hij de volgende engagementen kunnen aankondigen of in herinnering brengen:

- 10 miljoen euro extra voor het gezamenlijk programma over seksueel geweld, waarmee een verlenging van dat programma mogelijk moet worden voor de periode 2008-2011 (7,8 miljoen euro), alsook een uitbreiding van de Belgische participatie in de Kivustreek (2,2 miljoen euro);

- 3 miljoen euro voor het PAM/WVP met het oog op aankopen op plaatselijke markten. Dit programma betreft de hele DRC, maar met bijzondere aandacht voor het oosten, waar de crisis schrijnend is;

- 2 miljoen euro voor de FAO, in dezelfde optiek;

- 500.000 euro gaan naar de «logistieke cluster» van het PAM/WVP, om de communicatie en de doorstroming van de voedselhulp te verbeteren;

- 2,4 miljoen euro voor de verlenging van het programma Herstel van de justitie en de strijd tegen de straffeloosheid in het oosten van Congo (REJUSCO);

- 389.000 euro voor het project INUKA, in Goma; dit programma zorgt voor de omkadering van de reïntegratie van jonge meisjes en vrouwen die slachtoffer zijn van allerlei vormen van geweld.

9. De minister heeft ook duidelijk te kennen gegeven dat de Belgische Ontwikkelingssamenwerking zich ten

C'est un euphémisme de dire que beaucoup doit être fait en RDC afin de redresser le pays. C'est une litote d'affirmer que de nombreux obstacles persistent, comme la présence de groupes armés qui rançonnent la population et se livrent à des actes de violences sexuelles dont la description dépasse l'entendement et l'horreur les limites du soutenable.

Comme déjà indiqué plus haut, le ministre a heureusement aussi pu constater que de nombreuses initiatives locales, parfois d'ampleur modeste mais néanmoins efficaces, ont vu le jour et tentent d'apporter des réponses à ces défis, offrant des perspectives d'avenir à des personnes à qui l'on a voulu ravir jusqu'à leur dignité humaine.

7. A l'occasion de son séjour en RDC, il a pu signer avec le ministre du Plan le projet d'accord sur la *Gateway Development Foundation* qui devra permettre au Ministère du Plan de bénéficier d'un outil performant de gestion de l'aide internationale, ce qui va dans le sens de la Déclaration de Paris.

8. Toujours à Goma, il a pu annoncer ou rappeler les engagements suivants:

- 10 millions € supplémentaires pour le programme conjoint sur les violences sexuelles, qui permettront de prolonger ce programme sur la période 2008-2011 (7,8 millions €) et d'élargir la participation belge aux Kivu (2,2 millions €);

- 3 millions € pour le PAM en vue d'achats sur les marchés locaux. Ce programme concerne toute la RDC mais mettra un accent particulier sur l'Est où la crise est criante;

- 2 millions € pour la FAO dans la même optique;

- 500.000 € seront versés au «cluster logistique» du PAM afin d'améliorer les voies de communication et la circulation de l'aide alimentaire;

- 2,4 millions € pour la prolongation du programme de rétablissement de la justice et de lutte contre l'impunité dans l'Est du Congo (REJUSCO);

- 389.000 € pour le projet INUKA, à Goma, qui prend en charge et veille à la réinsertion de jeunes filles et femmes victimes de toutes sortes de violences.

9. Le ministre a aussi indiqué clairement la disponibilité de la Coopération belge pour soutenir les conclusions

dienste stelt om de conclusies van de Kivuconferentie te steunen, in haar ontwikkelingsaspecten, alsook om substantiële financiële steun te bieden bij de organisatie van de plaatselijke verkiezingen — aan deze verbintenis is al herinnerd in een communiqué van 24 januari jl., na de ondertekening van de twee «*Actes d'engagement*» door de deelnemers en facilitatoren.

II. Uganda

1. De minister heeft een hartelijk onderhoud gehad met president Museveni, die hem o.a. zijn analyses heeft geschetst van de toestand in Oost-Congo.

2. De gesprekken met de ministers van Financiën en Volksgezondheid hebben het mogelijk gemaakt een aantal problemen i.v.m. het lopende ISP-programma (Indicatief Samenwerkingsprogramma, 2005-2007) op te lossen en het proces op gang te brengen dat moet leiden tot het sluiten van een nieuw ISP voor de periode 2008-2011. De Ugandese ministers hebben eveneens hun wens benadrukt België tot sectorale begrotingshulp te zien overgaan, door ook de studiebeurzen te doen toenemen en door zich toe te leggen op een klein aantal domeinen waar België het verschil kan maken.

3. Het BTC heeft een bezoek georganiseerd aan een van de projecten in een sloppenwijk van Kampala, waar de minister de holistische benadering van de problematiek heeft kunnen beoordelen en waarbij hij het contrast heeft kunnen merken tussen het ontwikkelde deel van de stad en de geteisterde zones.

III. Rwanda

1. Paul Kagame, de president van de republiek, heeft de minister een breed inhoudelijk onderhoud toegestaan. Samen hebben zij de gelegenheid gehad van gedachten te wisselen over de samenwerkingsrelaties tussen beide landen, waarbij de president zich daarover uiterst tevreden heeft getoond. In het licht van de Kivuconferentie hebben zij tevens het regionale vraagstuk aangekaart.

2. De minister heeft de gelegenheid gehad gesprekken te voeren met talrijke ministers, in het bijzonder naar aanleiding van een lunch, georganiseerd door de minister van Buitenlandse Zaken, Charles Murigande, en geleid door de minister van Internationale Samenwerking, mevr. Rosemary Musemilani. Beiden hebben hun tevredenheid uitgesproken over de Belgisch-Rwandese samenwerking, maar toch heeft de minister (bovenop de in de algemene conclusies vermelde punten) de volgende uitdagingen aangestipt:

de la Conférence des Kivu dans ses aspects de développement ainsi que pour apporter un appui financier substantiel à l'organisation des élections locales (engagement rappelé par communiqué le 24 janvier dernier suite à la signature des deux «*Actes d'engagement*» par les participants et les facilitateurs).

II. Ouganda

1. Le ministre a eu un entretien cordial avec le Président Museveni. Ce dernier lui a entre autres fait part de ses analyses sur la situation dans l'Est du Congo.

2. Les deux entretiens avec les ministres des Finances et de la Santé ont permis de régler quelques problèmes liés au Programme Indicatif de Coopération en cours (PIC, 2005-2007) et de lancer le processus qui aboutira à la conclusion d'un nouveau PIC pour la période 2008-2011. Les ministres ougandais ont aussi insisté sur leur volonté de voir la Belgique passer à de l'aide sectorielle budgétaire, en augmentant aussi les bourses d'études et en se concentrant sur un petit nombre de domaines où nous pouvons faire la différence.

3. La CTB avait organisé la visite d'un de ses projets mené dans un bidonville de Kampala, où le ministre a pu apprécier l'approche holistique de la problématique, tout en prenant la mesure du contraste entre la partie développée de la ville et ces zones sinistrées.

III. Rwanda

1. Le Président de la République, Paul Kagame, a reçu le ministre pour un entretien très substantiel. Ils ont eu l'occasion d'avoir un échange sur les relations de coopération entre les deux pays, le Président se montrant très satisfait de celles-ci. La question régionale a aussi été abordée, entre autres à la lumière de la Conférence des Kivu.

2. Le ministre a pu s'entretenir avec de nombreux ministres, particulièrement lors d'un déjeuner organisé par le ministre des Affaires étrangères, Charles Murigande, et mené par la ministre de la Coopération internationale, Mme Rosemary Musemilani. Si chacun s'est montré satisfait de la coopération belgo-rwandaise, le ministre note cependant les défis suivants (en sus de ceux qui sont repris en conclusion générale):

- een ruimere omkadering inzake opleiding, vooral op medisch gebied;
- het belang van de seksuele gezondheid van de vrouw, die de toekomst van het land zou kunnen ondermijnen (vaginale fistels, baarmoederhalskanker);
- de wil om de «groene revolutie» en «doelstelling 2020» tot een goed einde te brengen, zonder veronachtzaming van het milieuaspect en met de nodige aandacht voor het wegwerken van de afstand tussen de stedelijke ontwikkeling en de toestand op het platteland.

3. Dank zij dit deel van het bezoek heeft de minister een referentieziekenhuis kunnen bezichtigen dat volledig door de Belgische ontwikkelingssamenwerking wordt gefinancierd, alsook het gedenkteken van de genocide en het Kigali-kamp. Ondertussen hebben de vergezellende parlementsleden aan de ambassade een ruiker bloemen neergelegd, voor de gedenkplaat ter nagedachtenis van de in 1994 vermoorde Belgen en personeelsleden van de ambassade.

IV. Algemene conclusies

De minister heeft in elk van de bezochte landen zelf kunnen oordelen over de kwaliteit van onze ontwikkelingssamenwerking en van de daar aanwezige teams; ook de lokale overheden zijn het er volmondig mee eens dat die goed werk leveren.

Hij geeft voorts aan dat de drie bezochte landen de volgende raakpunten hebben:

- alle drie streven zij ernaar de termijn tussen het vastleggen en het verwezenlijken van de projecten aanzienlijk te verkorten;
- het is van belang dat de privésector wordt uitgebouwd tot de drijvende kracht achter de ontwikkeling van de betrokken landen;
- transversale benaderingswijzen zijn een noodzaak;
- de slagkracht van de lokale regeringen om de hulp efficiënt en volgens de beginselen van behoorlijk bestuur te beheren, moet worden verhoogd, waarna te gelegener tijd wordt overgestapt op (sectorale) budgettaire hulp.

II. — VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN

De heer André Flahaut (PS) vindt het een goede zaak dat de nieuwe titularis van Ontwikkelingssamenwerking reeds naar Centraal-Afrika werd uitgezonden; hij zal immers ongetwijfeld vaak naar die regio moeten terugkeren. Hij betreurt echter de lauwe internationale reactie op de signalen van de deelnemers aan de Con-

- la prise en compte d'une dimension de formation, surtout au niveau médical, plus importante;
- l'importance de la santé sexuelle des femmes, qui pourrait hypothéquer l'avenir du pays (fistules vaginales, cancer du col de l'utérus);
- la volonté de mener à bien la «révolution verte» et «l'objectif 2020» tout en préservant l'environnement et en veillant à résorber l'écart qui existe entre le développement citoyen et la situation dans les campagnes.

3. Cette partie de sa visite a permis au ministre de visiter un hôpital de référence entièrement financé par la coopération belge ainsi que le mémorial du génocide et le camp Kigali, tandis que les parlementaires l'accompagnant ont aussi déposé une gerbe à l'ambassade, devant la plaque commémorative pour les Belges et les membres du personnel de l'ambassade tués en 1994.

IV. Conclusions générales

Le ministre a pu apprécier lui-même, dans chacun des pays visités, la qualité de notre coopération au développement et celle des équipes en place, appréciation pleinement partagée par les autorités locales.

Il retient encore comme points communs aux trois pays visités les éléments suivants:

- une volonté de voir les délais entre l'identification et la mise en œuvre des projets se raccourcir très sensiblement,
- l'importance de veiller à ce que le secteur privé trouve à se déployer afin de devenir le moteur du développement des pays concernés,
- la nécessité d'adopter des approches transversales;
- la nécessité d'améliorer les capacités des gouvernements locaux à gérer l'aide de manière efficace et selon les principes de la bonne gouvernance, afin de passer, en temps opportun, à de l'aide (sectorielle) budgétaire.

II. — QUESTIONS ET OBSERVATIONS DES MEMBRES

M. André Flahaut (PS) juge positif que le nouveau titulaire de la Coopération au Développement ait déjà effectué une mission en Afrique centrale – région dans laquelle il lui faudra sans aucun doute souvent retourner. Il regrette toutefois la timidité de la réaction internationale aux signaux donnés par les participants à la Conférence

ferentie van Goma over vrede, veiligheid en ontwikkeling in Noord- en Zuid-Kivu.

Voorts wenst de spreker dat de minister erop toeziet dat de militaire samenwerking wordt opgenomen in het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid.

Bovendien heeft hij bedenkingen bij de door de minister in Kinshasa ondertekende overeenkomst, waarbij 660.000 euro wordt uitgetrokken om de internationale hulp aan de DRC beter te beheren; volgens dat akkoord zal de financiering worden toegekend aan de in Washington gevestigde *Gateway Foundation*, die zal worden belast met de uitvoering van het project.

Hoewel het geen twijfel lijdt dat, met het oog op de heropleving van de DRC, absolute voorrang moet worden gegeven aan de ondersteuning van de slagkracht van de regering, vraagt de spreker zich af of het wel wenselijk is daarvoor een beroep te doen op de *Gateway Foundation*, die in de Verenigde Staten is gevestigd en die bovenal gericht is op de levering en het gebruik van informatie- en communicatietechnologieën.

Volgens de spreker moet de oplossing niet uitsluitend worden gezocht in de inzet van technologie.

Aangezien bovendien de Europese landen, en België in het bijzonder, het leeuwendeel van de buitenlandse hulp aan de DRC leveren, en de Europese (in het bijzonder de Belgische) operatoren ervaring hebben met de coördinatie van de hulp en openbare aanbestedingen in de DRC, ware het ongetwijfeld wenselijk geweest te beschikken over een operator die meer vertrouwd is met die procedures.

Wat het Rwandese deel van de missie betreft, is het lid ingenomen met het feit dat de minister een bezoek heeft gebracht aan het gedenkteken ter nagedachtenis van de para's en de ontwikkelingswerkers die in 1994 werden vermoord.

Hij merkt voorts op dat één van de deelnemers aan de missie, een VRT-journalist die de minister begeleidde, een visum voor Rwanda werd geweigerd. De reden voor die weigering zou liggen in het feit dat de betrokken journalist zich in zijn werk te positief zou hebben opgesteld en aanzien van de volkenmoordenaars. Gezien het feit dat die journalist in het verleden reeds een visum voor Rwanda werd geweigerd, was het dan wel raadzaam hem de minister te laten begeleiden op zijn eerste missie naar dat land?

*
* *

de Goma pour la Paix, la Sécurité et le Développement des Kivu.

Il souhaite par ailleurs que le ministre soit attentif à l'intégration dans la politique de coopération au développement de la coopération militaire.

Il s'interroge par ailleurs sur l'accord, octroyant une aide de 660.000 euros pour contribuer à une meilleure gestion de l'aide internationale destinée à la RDC, que le ministre a signé à Kinshasa: selon cet accord, ce financement sera accordé à la «*Gateway Foundation*», basée à Washington, qui sera chargée d'exécuter le projet.

Même s'il ne fait aucun doute que l'appui au renforcement des capacités du gouvernement est une priorité absolue pour le redressement de la RDC, l'intervenant s'interroge sur l'opportunité de recourir à la «*Gateway Foundation*», basée aux Etats-Unis et avant tout focalisée sur la fourniture et l'utilisation des technologies de l'information et de la communication.

L'intervenant pense pour sa part que la solution ne passe pas exclusivement par l'apport de technologie.

En outre, compte tenu du fait que l'Europe, et la Belgique en particulier, sont les principaux contributeurs dans l'aide extérieure apportée à la RDC, et vu l'expérience des opérateurs européens et particulièrement belges en matière de coordination de l'aide et de marchés publics en RDC, il aurait sans doute été préférable d'avoir un opérateur plus familier de ces procédures.

S'agissant de l'étape rwandaise de la mission, le membre salue la démarche du ministre, qui s'est rendu au mémorial commémorant le souvenir des paras et des coopérants assassinés en 1994.

Il relève par ailleurs que l'un des participants à la mission, en l'occurrence un journaliste de la VRT accompagnant le ministre, s'est vu refuser un visa pour entrer au Rwanda. Le Rwanda aurait motivé ce refus par le fait que, dans son travail, ce journaliste se serait montré trop favorable aux génocidaires. Dès lors que ce journaliste s'était déjà vu refuser un visa par le passé, était-il bien judicieux de l'associer à cette première mission du ministre au Rwanda?

*
* *

De heer Dirk Van der Maelen (sp.a-spirit) vraagt de minister of hij meent dat het bestuur van de DRC in de gunstige zin is geëvolueerd.

De Belgische ontwikkelingssamenwerking heeft tal van projecten uitgewerkt om de slagkracht van de Congolese autoriteiten te verbeteren. Werden die activiteiten reeds een eerste maal geëvalueerd?

*
* *

Mevrouw Josée Lejeune (MR) wijst erop dat de bevolking van Noord-Kivu, in het bijzonder het vrouwelijke deel ervan, het slachtoffer is van wreedheden.

Voorts is zij opgetogen over de aankondiging van de minister dat via het Wereldvoedselprogramma en de Landbouworganisatie van de VN 5.000.000 euro zal worden vrijgemaakt voor noodhulp, bovenop het bedrag van 500.000 euro dat als hulp wordt gestort via de logistieke cluster van het Wereldvoedselprogramma.

Tegelijk heeft de minister reeds aangekondigd dat hij het bijkomende bedrag van 1,2 miljoen euro zou toekennen om een reeds lopend programma ter bestrijding van seksueel geweld ten aanzien van vrouwen te verlengen tot in 2011.

Zoveel humanitair engagement vervult de spreekster met blijdschap.

Welke politieke en menselijke analyse maakt de minister na zijn eerste bezoek aan de DRC? Welke klemtonen worden gelegd bij de toekenning van de verschillende enveloppen? Hoe zal de hulp in het terrein worden georganiseerd? Hoe zullen de opvolging en de evaluatie worden uitgevoerd?

Zien de Congolese autoriteiten ten slotte de ernst van de toestand voor de bevolking van Noord-Kivu in?

*
* *

De heer Christian Brotcorne (cdH) stelt vast dat het veiligheidsvraagstuk nog steeds het belangrijkste probleem is in de DRC. Dat het een uiterst prangend pijnpunt blijft, wordt aangetoond door de aanhoudende wreedheden ten aanzien van de bevolking in de oostelijke provincies.

M. Dirk Van der Maelen (sp.a-spirit) demande si le ministre a pu constater une évolution positive dans la gouvernance de la RDC.

Alors que la coopération belge a développé différents projets visant à renforcer les capacités des pouvoirs publics au Congo, a-t-on déjà procédé à une première évaluation de ces actions?

*
* *

Mme Josée Lejeune (MR) attire l'attention sur les atrocités dont est victime la population du Nord-Kivu, plus particulièrement les femmes.

Elle félicite par ailleurs le ministre d'avoir annoncé qu'une aide d'urgence de 5.000.000 euros allait être débloquée via le PAM (Programme alimentaire mondial) et l'Organisation des Nations Unies pour l'Agriculture, en plus des 500.000 euros d'aide qui transiteront par le cluster logistique du PAM.

Parallèlement, le ministre a déjà annoncé qu'il octroierait 1,2 million d'euros supplémentaires afin de prolonger jusqu'en 2011 un programme déjà en cours pour lutter contre les violences sexuelles à l'égard des femmes.

L'intervenante se réjouit de cet engagement humanitaire.

Quelle est l'analyse politique et humaine du ministre après sa première visite en RDC? Quelles sont les préoccupations majeures qui entraînent l'octroi des différentes enveloppes? De quelle manière l'aide sur le terrain va-t-elle s'organiser? Comment seront réalisés le suivi et l'évaluation?

Enfin, y a-t-il une prise de conscience de la gravité de la situation pour la population dans le Nord-Kivu de la part des autorités congolaises?

*
* *

M. Christian Brotcorne (cdH) constate que le problème principal en RDC demeure la question de la sécurité. Le problème reste extrêmement aigu, comme en témoignent les atrocités persistantes à l'égard des populations de l'est.

Heeft het akkoord van Goma in dat verband kans op slagen, of zal de internationale gemeenschap opnieuw haar volle gewicht in de schaal moeten werpen en dat akkoord ten volle moeten steunen?

Hoe kan de Belgische ontwikkelingssamenwerking efficiënter worden gemaakt, in het licht van de aanhoudende onveiligheid in het oosten?

Is de minister na zijn bezoek van plan de politieke richtsnoeren van de samenwerking met de DRC opnieuw tegen het licht te houden, bijvoorbeeld via een herziening van de begrotingsenveloppes?

*
* *

Mevrouw Thérèse Snoy et d'Oppuers (Ecolo-Groen!) is ongerust over het beleid van de Rwandese regering, zowel inzake behoorlijk bestuur als inzake de houding van die regering ten aanzien van de oppositie, die amper vrijheid van spreken wordt gegund.

Ook het door de Rwandese autoriteiten bepleite landbouwbeleid baart de spreekster zorgen: de «groene revolutie» die zij voorstaan zal leiden tot een intensieve en op monocultuur gebaseerde landbouw. Bezorgdheid is hier niet misplaatst, aangezien een eerste experiment in die zin al slecht is afgelopen.

Volgens de spreekster is het van belang dat onze ontwikkelingssamenwerking geen steun biedt aan een landbouwbeleid dat ravages kan aanrichten.

Hoe garanderen we dat de diversiteit van de natuurlijke rijkdommen in stand wordt gehouden en beschermd?

Hoe binden we voorts de strijd aan tegen de platelandsvlucht?

*
* *

De heer Jean-Jacques Flahaux (MR) is blij dat de minister voor zijn eerste buitenlandse missie Centraal-Afrika heeft uitgekozen; daarmee geeft hij aan hoezeer die regio prioritair blijft voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking.

Hoe schat de minister het aids-vraagstuk in, dat een zware hypotheek legt op de ontwikkeling van Centraal- en Zuidelijk Afrika? En hoe evalueert hij de initiatieven van de Belgische en de Europese ontwikkelingssamenwerking op dat vlak?

Dans ce contexte, l'accord qui vient d'être obtenu à Goma a-t-il des chances d'aboutir ou la communauté internationale devra-t-elle à nouveau peser de tout son poids et soutenir cet accord à bout de bras?

Comment améliorer l'efficacité de la coopération belge, au vu de l'insécurité persistante dans l'est?

A l'issue de sa mission, le ministre compte-t-il revoir les orientations politiques de la coopération avec la RDC, par exemple via une révision des enveloppes budgétaires?

*
* *

Mme Thérèse Snoy et d'Oppuers (Ecolo-Groen !) exprime des inquiétudes sur la politique du gouvernement rwandais, tant sur le plan de la gouvernance que pour son attitude vis-à-vis de l'opposition, qui ne bénéficie pas d'une grande liberté de parole.

La politique agricole prônée par les autorités rwandaises l'inquiète également: la «révolution verte» dont celles-ci se font l'avocat aura pour conséquence le développement d'une agriculture intensive et de la monoculture, ce qui ne laisse pas d'inquiéter au vu d'une première expérience ayant mal tourné.

Il paraît important à l'intervenante que notre coopération au développement ne cautionne pas une politique agricole susceptible de causer des ravages.

Comment garantir le maintien de la diversité et la protection des ressources naturelles? Comment par ailleurs lutter contre l'exode rural?

*
* *

M. Jean-Jacques Flahaux (MR) se réjouit que le ministre ait choisi, pour sa première mission, l'Afrique centrale, indiquant par là-même combien cette région du monde restait prioritaire pour la coopération belge.

Comment le ministre analyse-t-il la problématique du SIDA qui handicape gravement le développement de l'Afrique centrale et australe? Quelle appréciation porte-t-il sur l'action des coopérations belge et européenne en ce domaine?

Wat is voorts zijn standpunt betreffende de aan de gang zijnde verengelsing van Rwanda?

Hoe denkt hij de tenuitvoerlegging van de democratische beginselen in de DRC te kunnen stimuleren?

Tot slot acht de spreker het van belang de ontluikende synergie tussen de Belgische en de Europese ontwikkelingssamenwerking aan te grijpen als een opportuniteit, evenals het door de minister herbevestigde voornemen om tegen 2010 0,7% van het BBP te besteden aan officiële ontwikkelingshulp.

*
* *

De heer Fouad Lahssaini (Ecolo - Groen!) stelt vast dat de MONUC tot de verschillende krachten behoort die kunnen bijdragen tot een herstel van de vrede in Kivu. Het mandaat van de MONUC loopt echter binnenkort af. Vindt de minister dat het mandaat van de MONUC moet worden verlengd?

In het raam van het pacificatieproces binnen de Congolese samenleving worden momenteel inspanningen geleverd op het vlak van justitie en de strijd tegen de straffeloosheid. Bij die inspanningen worden zowel het middenveld als de parlementsleden betrokken. De minister heeft zich achter die doelstellingen geschaard, maar de spreker wenst te vernemen hoe en met welke partners hij de verwezenlijking ervan concreet wil steunen.

Meer algemeen is de spreker het eens met de prioriteitenkeuzen die de minister heeft gemaakt. Welk budget zal hij uittrekken om die engagementen waar te maken? Zullen die kredieten uit de begroting voor 2008 komen of uit een «uitzonderlijke» financiering?

III. — ANTWOORDEN VAN DE MINISTER

De minister van Ontwikkelingssamenwerking onderstreept de twee krachtlijnen die uit zijn eerste missie naar Centraal-Afrika naar voren zijn gekomen.

Eenzijds heeft dit eerste contact hem diep geraakt maar ook geschokt. De banden tussen onze respectieve bevolkingen zijn zeer reëel en de bevolkingsgroepen van Centraal-Afrika koesteren zeer hoge verwachtingen ten aanzien van België. Overigens is het België's morele plicht via de internationale en de multilaterale samenwerking steun te verlenen aan ontwikkelingsinitiatieven.

Ten tweede mogen we de ogen niet sluiten voor het uiterst wreedaardig geweld dat in Oost-Congo wordt

Comment juge-t-il l'anglicisation en cours au Rwanda?

Que compte-t-il faire pour encourager la mise en œuvre des principes démocratiques en RDC?

Enfin, il est important de faire des synergies qui ont commencé à s'établir entre coopération belge et coopération européenne une opportunité – comme en est une également la volonté réaffirmée du ministre de porter à 0,7% du PIB les dépenses d'aide publique au développement en 2010.

*
* *

M. Fouad Lahssaini (Ecolo-Groen!) constate que, parmi les différentes forces susceptibles de contribuer à restaurer la Paix dans les Kivu, il y a la MONUC, dont le mandat ne tardera pas à arriver à échéance. Le ministre estime-t-il qu'il faut viser à prolonger le mandat de la MONUC?

S'agissant du processus de pacification de la société congolaise, un travail est en cours dans le domaine de la justice et de la lutte contre l'impunité, travail auquel sont associés la société civile et les parlementaires. Le ministre ayant déclaré s'engager en faveur de ces objectifs, comment entend-il consolider ce travail et avec quels partenaires?

D'une manière plus générale, l'intervenant est favorable aux options dont le ministre s'est engagé à faire ses priorités. Quel budget le ministre allouera-t-il à ces engagements? Les crédits proviendront-ils du budget pour 2008 ou feront-ils l'objet d'un financement «exceptionnel»?

III. — RÉPONSES DU MINISTRE

Le ministre de la Coopération au Développement souligne les deux éléments fondamentaux qui se sont dégagés de cette première mission en Afrique centrale.

D'une part, ce premier contact a été très fort et l'a ému et choqué. Les liens entre nos populations sont très réels et les attentes des populations d'Afrique centrale vis-à-vis de la Belgique sont très grandes. Il est par ailleurs également de la responsabilité de la Belgique d'encourager des logiques de développement au travers de la coopération internationale et multilatérale.

En deuxième lieu, il faut souligner le caractère inouï des violences et des atrocités qui sont perpétrées dans

gepleegd. De Belgische regering wil de internationale gemeenschap dienaangaande alleszins wakker schudden. Samen met zijn collega van Buitenlandse Zaken heeft de minister daarover trouwens een onderhoud gehad met John Holmes, de ondersecretaris-generaal van de Verenigde Naties. Het is immers zaak de VN tot een reactie te bewegen.

Daarom moeten alle inspanningen hoe dan ook worden gecoördineerd en, zoals een van de sprekers heeft opgemerkt, daarbij is het van belang ook rekening te houden met de inspanningen op het stuk van de militaire samenwerking.

Algemeen zal de internationale gemeenschap in het SSR-proces (hervorming van de veiligheidssector) enorme inspanningen moeten leveren. Binnenkort wordt daarover trouwens een rondetafelconferentie gehouden, die moet bijdragen tot meer veiligheid.

Wat meer specifiek de akkoorden betreft die onlangs in Goma zijn gesloten ter afsluiting van de Conferentie voor vrede, veiligheid en ontwikkeling in Kivu, kan worden gesteld dat zij ongetwijfeld een grote stap in de goede richting betekenen. Overigens heeft België er voortdurend aan herinnerd dat een militair optreden geen soelaas zou brengen. Het moet dus voor alle partijen in het conflict duidelijk zijn dat er geen plan B bestaat: er is bijgevolg nood aan voluntarisme en aan steun voor de tenuitvoerlegging van de akkoorden.

De Belgische regering heeft haar steun toegezegd in twee aangelegenheden: enerzijds de onmiddellijke humanitaire hulp, met inbegrip van de strijd tegen het geweld (dit punt is aan bod gekomen tijdens de inleidende uiteenzetting - *cf. supra*); anderzijds projecten op middellange termijn, die echter pas kunnen worden ontwikkeld als iedereen mee stapt in een logica van vrede en veiligheid.

Er zij overigens aan herinnerd dat de buurlanden - inzonderheid Rwanda - ook een verantwoordelijkheid dragen in het welslagen van de tenuitvoerlegging van de akkoorden van Goma. De minister zegt dat hij daarover zeer duidelijk is geweest ten aanzien van zijn verschillende gesprekspartners.

De hulp aan de slachtoffers van geweld in de oostelijke provincies zal hoe dan ook een werk van lange adem zijn. België zal steun blijven verlenen aan een aantal concrete projecten en parallel daarmee moet worden gewerkt aan politieke bewustmaking. Precies de daarmee gepaard gaande internationalisering van de inspanningen is aan bod gekomen tijdens het gesprek dat de minister heeft gehad met ondersecretaris-generaal van de Verenigde Naties John Holmes (*cf. supra*).

l'est du Congo. La volonté du gouvernement belge est très clairement de mobiliser la communauté internationale à ce sujet. Avec son collègue en charge des Affaires Etrangères, le ministre vient d'ailleurs d'avoir un entretien à ce sujet avec John Holmes, sous-secrétaire général des Nations Unies. Il faut en effet en appeler à une réaction de l'ONU.

La coordination de tous les efforts est donc bien nécessaire et, comme l'a rappelé l'un des intervenants, il est important de prendre en compte l'effort fourni par la coopération militaire.

D'une manière générale, la communauté internationale devra fournir un effort colossal dans un processus SSR (réforme du secteur de la sécurité). Une table ronde sera du reste bientôt organisée à ce sujet et elle devrait contribuer au renforcement de la sécurité.

En ce qui concerne plus spécifiquement les accords qui viennent d'être conclus à Goma à l'issue de la Conférence pour la Paix, la Sécurité et le Développement des Kivu, ils constituent sans aucun doute un pas important dans la bonne direction. La Belgique n'a du reste cessé de souligner que l'option militaire n'était pas la solution. Il doit donc être clair pour tous les acteurs au conflit qu'il n'y a pas de plan B: il y a dès lors une obligation de voluntarisme, la mise en oeuvre des accords devant impérativement être soutenue.

Il y a deux éléments sur lesquels le gouvernement belge a déclaré sa disponibilité: d'une part, l'urgence humanitaire immédiate, y compris la lutte contre la violence (ce point a été traité dans l'exposé introductif - *cf. supra*); d'autre part, des projets à moyen-long terme qui ne pourront toutefois être développés que si on s'engage dans une logique de paix et de sécurité.

Il faut par ailleurs rappeler que les pays voisins - et singulièrement le Rwanda - ont des responsabilités pour que réussisse la mise en oeuvre des accords de Goma. Le ministre déclare avoir été très clair sur ce point avec ses différents interlocuteurs.

Venir en aide aux victimes des violences dans les provinces de l'est sera incontestablement un travail de longue haleine. La Belgique poursuivra son soutien à un certain nombre de projets concrets, en parallèle desquels il faut oeuvrer à une conscientisation politique. L'internationalisation de l'effort en ce sens fait précisément l'objet de l'entretien que le ministre a eu avec le sous-secrétaire général des Nations Unies, John Holmes (*cf. supra*).

De strijd tegen de straffeloosheid in, net als het herstel van de rechterlijke macht en de rechtsbedeling een sleutelement van de heropbouw van DRC. Op dat vlak is het interessant te verwijzen naar het REJUSCO-project, dat specifiek is gefocust op de oostelijke provincies. België speelt daarin een centrale rol en coördineert er met name de geldschietters.

Tevens moet hier worden gewezen op de steun die wordt geboden aan een aantal ngo's (bijvoorbeeld «Advocaten zonder grenzen»), waarvan de initiatieven van belang zijn om de rechterlijke macht opnieuw te kunnen uitbouwen.

In verband met de vraag van een van de sprekers over een evaluatie van de stappen die de DRC zet op weg naar behoorlijk bestuur, herinnert de minister eraan dat deze missie nog maar zijn eerste contact was met dat deel van de wereld... Hoe dan ook is het belangrijk de noodzaak van behoorlijk bestuur systematisch te beklemtonen in de politieke boodschap die tot de Congolese autoriteiten wordt gericht. Dat gezegd zijnde, moeten we ons er van bewust zijn dat de DRC een prille democratie is, die binnenkort een belangrijke test zal ondergaan, te weten de gemeenteraadsverkiezingen. België zal elke inspanning om die verkiezingen democratisch te doen verlopen aanmoedigen.

Voorts stipt de minister aan dat het mandaat van de MONUC op 21 december 2007 al werd uitgebreid via resolutie nr. 1794 van de Veiligheidsraad. Die resolutie is er gekomen op initiatief van België en moet de MONUC in staat stellen de burgerbevolking beter te beschermen tegen geweld.

Dat neemt echter niet weg dat nieuwe besprekingen moeten worden gevoerd om de MONUC nog doeltreffender te maken, met name in het licht van de akkoorden van Goma.

*
* *

Rwanda

Zoals de eerste spreker heeft onderstreept, blijft het van cruciaal belang dat men zich van zijn taak kwijt. De Belgische regering draagt terzake een duidelijke boodschap uit.

In verband met de journalist aan wie een visum voor Rwanda werd geweigerd, moet worden beklemtoond dat de betrokkene vóór zijn vertrek daarvan op de hoogte was gebracht. Er is toen overleg gepleegd met zijn redactie, en er werd beslist hem onmiddellijk na zijn reis naar Goma te doen terugkeren. Toch heeft de minister tot op het laatste ogenblik herhaaldelijk contact gehad

La lutte contre l'impunité, de même que la sécurisation du pouvoir judiciaire et de l'administration de la justice sont également des éléments essentiels au redressement de la RDC. Sur ce plan, il convient de citer le projet REJUSCO, qui a trait aux provinces de l'est. La Belgique y joue un rôle central en y coordonnant les bailleurs de fonds.

Il faut également citer le soutien apporté à un certain nombre d'ONG (par exemple, «Avocats sans frontières») dont l'action est importante pour mettre en place les différents éléments du monde judiciaire.

S'agissant de la question de l'un des intervenants sur une évaluation des progrès de la RDC vers la bonne gouvernance, il faut rappeler que cette mission constituait le premier contact du ministre avec cette région du monde... En tout état de cause, il est important que le message politique apporté aux autorités congolaises souligne systématiquement l'importance de la bonne gouvernance. Cela étant, il faut être conscient de ce que la RDC est une jeune démocratie. Elle sera bientôt confrontée à un test important, à savoir, la tenue des élections municipales. La Belgique encouragera la mise en place de tous les éléments permettant l'organisation démocratique de ces élections.

En ce concerne la MONUC, il faut rappeler que le mandat de celle-ci a déjà été élargi par la résolution 1794 adoptée par le Conseil de Sécurité le 21 décembre 2007. Fruit d'une initiative belge, ce texte vise à permettre à la MONUC d'être mieux à même de protéger les populations civiles des violences.

Cela étant, un nouveau débat doit avoir lieu pour rendre la MONUC encore plus efficace, y compris au regard des accords de Goma.

*
* *

Le Rwanda

Comme l'a souligné le premier intervenant, le travail de mémoire reste essentiel. Le gouvernement belge a un message clair sur ce point.

En ce qui concerne le journaliste qui s'est vu refuser un visa pour le Rwanda, il convient de souligner que l'intéressé avait été informé de ce fait avant le départ. Il y a alors eu concertation avec sa rédaction et la décision a été prise de le faire rentrer dès après l'étape de Goma. Jusqu'à la dernière minute, le ministre a néanmoins eu des contacts répétés avec Kigali, dans l'espoir de faire

met Kigali, in de hoop dat de Rwandese autoriteiten op hun beslissing zouden terugkomen. Hoewel het essentieel is nogmaals op het belang van de persvrijheid te wijzen, kan men niet om de vaststelling heen dat de autoriteiten van het betrokken land soeverein zijn wat het visumbeleid aangaat.

De minister gaat in op de bezorgdheid van een van de sprekers omtrent het bestuur in Rwanda, en geeft aan dat hij positief overleg heeft gepleegd met de Rwandese autoriteiten. Zijn gesprekken gingen over specifieke en concrete punten, bijvoorbeeld over volksgezondheid of onderwijs.

Over het algemeen dient te worden onderstreept dat wij de plicht hebben voortdurend de inspanningen aan te moedigen die leiden tot *good governance* in alle partnerlanden.

Het klopt dat de moeilijkheden met de voedingsgewasenteelt cruciaal zijn bij het vraagstuk van de «groene revolutie». België heeft dan ook te kennen gegeven waakzaam te zijn. Van de Rwandese autoriteiten mag worden verwacht dat zij zich er bewust van worden dat men bij de groene revolutie een evenwicht voor ogen zal moeten hebben.

Hulpverlening ter versterking van de Congoese mogelijkheden en de DGF

De ontwikkelingssamenwerking tussen de Democratische Republiek Congo en België strekt er in de eerste plaats toe de Congoese mogelijkheden te vergroten.

De in Kinshasa aanwezige geldschietters en alle specialisten zijn het erover eens dat de oprichting van een hulpverleningsplatform bijzonder nuttig is. Er moet aan worden herinnerd dat het er niet alleen op aankomt de hulpverlening die het land ten goede komt te verdelen, maar ook die hulpverlening af te stemmen op de strategieën en actieplannen van de regering, het beheer van de overheidsfinanciën en de macro-economische context van het land alsmede, bovenal, de *input* aan de resultaten te linken. Zulks is bijzonder ingewikkeld.

Waarom wordt een beroep gedaan op de dienstverlening van de «*Development Gateway Foundation*» (DGF)? Omdat erg weinig instellingen beschikken over ervaring terzake; ten hoogste is een regeling mogelijk via het *United Nations Development Programme* (UNDP). De DGF is erkend als de in die aangelegenheid gespecialiseerde instelling. Alle in andere landen opgedane ervaringen hebben aangetoond dat amateurisme terzake niet op zijn plaats is, en dat België noch over ervaring, noch over deskundigheid in die materie beschikt.

revenir les autorités rwandaises sur leur décision. Cela étant, s'il est primordial de redire l'importance de la liberté de la presse, on ne peut que constater que les autorités du pays concerné sont souveraines en ce qui concerne la politique des visas.

S'agissant des inquiétudes de l'une des intervenantes sur la gouvernance au Rwanda, le ministre déclare avoir eu des concertations positives avec les autorités rwandaises. Ses entretiens portaient sur des points précis et concrets, dans le domaine de la santé ou celui de l'éducation, par exemple.

D'une manière générale, il faut souligner que nous avons la responsabilité d'encourager constamment les efforts vers la bonne gouvernance dans tous les pays partenaires.

En ce qui concerne la «révolution verte», il est exact que le problème des cultures vivrières est essentiel. La Belgique a donc exprimé sa vigilance. On peut espérer de la part des autorités rwandaises une prise de conscience quant à la nécessité d'introduire une logique d'équilibre dans la révolution verte.

L'aide en faveur du renforcement des capacités congolaises et la DGF

La coopération au développement entre la République démocratique du Congo et la Belgique vise en premier lieu le renforcement des capacités congolaises.

L'instauration d'une plate-forme de l'aide a été longuement discutée par les bailleurs de fonds présents à Kinshasa et tous les spécialistes s'accordent sur le fait qu'un tel instrument est d'une très grande utilité. Rappelons qu'il s'agit de coordonner non seulement les aides bénéficiant au pays mais de les relier aux stratégies et plans d'actions du gouvernement, à la gestion des finances publiques, au cadrage macro-économique du pays et aussi, surtout, de lier les inputs avec les résultats. Ceci est extrêmement complexe.

Pourquoi recourir aux services de la *Development Gateway Foundation* (DGF)? Très peu d'institutions disposent d'une expérience en la matière, tout au plus existe-t-il un système possible via le PNUD. La DGF est reconnue comme l'institution spécialiste dans cette matière. Toutes les expériences dans d'autres pays ont démontré que l'amateurisme dans ce domaine n'est pas de mise et la Belgique ne dispose pas d'expérience ou d'expertise spécifique en la matière.

De Belgische ontwikkelingssamenwerking heeft in dat verband geen initiatief genomen, maar de minister van het Plan, de heer Olivier Kamitatu, heeft het DGF gevraagd naar de DRC te komen. Pas na overleg met de andere geldschieters in Congo heeft België voorgesteld de financiering van de eerste fase van dat project op zich te nemen. Dit is een aanvulling op de samenwerking die België heeft ontwikkeld met het ministerie van het Plan, dat gericht is op de opvoering van de mogelijkheden, de steun voor de decentralisering en de uitvoering van de Verklaring van Parijs. De DGF is geen Amerikaanse onderneming, maar een «*an international non profit organisation with the mission to reduce poverty and enable change in developing nations through information technology*».

De DGF wordt geleid door een Noord-Afrikaan, de heer Jean-Louis Sarbib, met wie de Belgische ontwikkelingssamenwerking talrijke contacten heeft gehad toen hij de sector *Human Development* bij de Wereldbank leidde. In de raad van bestuur zit o.a. een Italiaanse ambtenaar, een Colombiaan, de directeur-generaal van het Zwitsers agentschap voor ontwikkeling, de Duitse, Indische en Chinese uitvoerend directeurs van de Wereldbank, een hoog kaderlid van de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling, een adviseur van de Belgische uitvoerend directeur bij de Wereldbank en de minister van Wetenschap, Technologie en Wetenschappelijk Onderzoek van Rwanda.

Aids-bestrijding

België laat zijn actie op dat vlak deel uitmaken van die van de internationale organisaties.

Meer specifiek heeft België tussen 2001 en 2007 zijn bijdragen aan het Wereldfonds voor de bestrijding van hiv/aids, tuberculose en malaria verdubbeld, met name van 6 naar 12 miljoen euro.

Daar komt, op hetzelfde actiedomein, nog steun bij voor indirecte samenwerking.

*
* *

La coopération belge n'a pas pris d'initiative à ce sujet mais, dès son entrée en fonction, le ministre du Plan, M. Olivier Kamitatu, a demandé à la DGF de venir en RDC. Ce n'est qu'après concertation avec les autres bailleurs de fonds présents au Congo que la Belgique a proposé d'assurer le financement de la première phase de ce projet. Ceci vient en complément de la coopération que nous avons développée avec le Ministère du Plan, qui vise le renforcement des capacités, l'appui à la décentralisation et la mise en œuvre de la Déclaration de Paris. La DGF n'est pas une entreprise américaine, mais bien «*an international non profit organisation with the mission to reduce poverty and enable change in developing nations through information technology*».

La DGF est dirigée par un Nord-africain, Jean-Louis Sarbib, avec lequel la coopération belge a eu de très nombreux rapports lorsqu'il dirigeait le secteur *Human Development* à la Banque mondiale. Dans le conseil d'administration, on compte un fonctionnaire italien, un Colombien, le directeur général de l'Agence suisse de Développement, les directeurs exécutifs allemand, indien, et chinois à la Banque Mondiale, un haut cadre de la Banque européenne pour la Reconstruction et le Développement, un conseiller du directeur exécutif belge à la Banque Mondiale et le ministre de la Science, la Technologie et la Recherche scientifique du Rwanda.

La lutte contre le SIDA

La Belgique intègre son action en ce domaine dans celle des organisations internationales.

Plus spécifiquement, entre 2001 et 2007, la Belgique a doublé sa contribution au Fonds mondial de lutte contre le SIDA, la tuberculose et le paludisme, la portant de 6 à 12 millions d'euros.

A cela s'ajoute, dans le même domaine d'action, un soutien à la coopération indirecte.

*
* *

Het is belangrijk dat er gedacht wordt in termen van *follow-up* en evaluatie van de projecten.

De minister herinnert aan de verbintenis van de regering om de uitgaven van de APD's tegen 2010 op 0,7% van het BBP te brengen. De inspanning mag evenwel niet louter kwantitatief blijven: men moet ook kiezen voor een stelselmatige logica van betere inspanningen inzake de kwaliteit-prijsverhouding.

De rapporteur,

André FLAHAUT

De voorzitter,

Hilde VAUTMANS

Il est important d'avoir une logique de suivi et d'évaluation des projets.

Le ministre rappelle l'engagement du gouvernement de porter les dépenses d'APD à 0,7% du PIB en 2010. L'effort ne devra toutefois pas être que quantitatif: il faut également s'engager dans une logique systématique de meilleurs efforts qualité-prix.

Le rapporteur,

André FLAHAUT

La présidente,

Hilde VAUTMANS